

Kampanā “Cilvēks, nevis diagnoze!” aicina spert pirmo soli cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem iekļaušanai sabiedrībā

Date : 11/10/2018

Labklājības ministrija

Latvijā patlaban ir gandrīz 22 tūkstoši cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem, kam noteikta 1. vai 2. grupas invaliditāte. Sabiedrībā valdošo stereotipu un aizspriedumu dēļ šo personu socializēšanās iespējas nereti ir ļoti ierobežotas. Lai skaidrotu šo cilvēku iekļaušanas sabiedrībā nozīmību un iespējas, Labklājības ministrija (*deinstitutionalizācijas atbalstam*) uzsāk sabiedrības informēšanas kampaņu “Cilvēks, nevis diagnoze!”.

“10. oktobris ir Pasaules garīgās veselības dienu. Taču, vai mēs īsti izprotam, kas ir garīgā veselība? Sabiedrības garīgo veselību raksturo ne tikai statistikas dati par to, cik daudz mūsu valstī ir cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem. Daudz nozīmīgāks Latvijas kopējās garīgās veselības rādītājs ir tieši sabiedrības attieksme pret cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem. Ja tajā valda bailes, aizspriedumi, vēlme norobežoties un nevēlēšanās pieņemt šos cilvēkus, mūsu valsts garīgā veselība ir pilnveidojama. Ceru, ka ar šo kampaņu mums izdosies mazināt stereotipu sienu, kas patiesībā ir sava veida aizsardzība pret citādajiem, un ka tā mudinās uz veselīgu atvērtību, kurā mēs cits no cita varam daudz iegūt, saskatot primāri cilvēka personību, nevis diagnozi,” uzsver labklājības ministrs Jānis Reirs.

Arī Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra psihiatrs prof. Māris Taube, kas ikdienā strādā ar cilvēkiem, kuriem ir dažādi garīga rakstura traucējumi un pakāpes, aicina atturēties no pāragru secinājumu izdarīšanas, jo šiem cilvēkiem komunikācija ir tikpat nozīmīga kā ikvienam sabiedrības loceklim. Tādēļ pasperts pirmais solis, uzsākot sarunu, sniegs viņiem iespēju parādīt savas personības pārākumu pār diagnozi.

“Aizspriedumi pret cilvēkiem ar psihiskiem traucējumiem ir dziļi iesakņojušies mūsu sabiedrības apziņā. Cilvēki ar psihiskās veselības problēmām šķiet agresīvi, draudīgi, neprognozējami. Bet tāds reizēm var būt ikviens. Kā atzīmē *Pasaules Veselības organizācija*, cilvēki ar psihiskās veselības problēmām nav bīstamāki par

cietiņiem. Taču cilvēka dabā ir baidīties no visa svešā, nezināmā, tādējādi pašiem radot sev ienaidniekus. Ja sabiedrība pārķāptu šiem aizspriedumiem, uzticētos, ieklausītos, tad cilvēks ar psihiskās veselības problēmām ikvienam varētu būt labs kaimiņš, kolēģis vai draugs. Ar gandarījumu varu teikt, ka savā profesionālajā pieredzē redzu, ka lēnām, taču pamazām šī attieksmes maiņa jau notiek. Ir cilvēki, kuri palīdz savam kaimiņam ar psihiskās veselības problēmām bez kādas atlīdzības. Ir darba kolēģi, kuri cilvēkam grūtībās palīdz nokļūt pie ārsta. Ir draugi, kuri nepamet, un darba devēji, kuri uzticas un to nebūt nenožēlo," skaidro Taube.

Biedrības *Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi* vadītāja Inga Šķestere akcentē: "Sabiedrību veido dažādi cilvēki – cilvēki ar dažādiem uzskatiem, dažādu izskatu un dažādu spēju līmeni. Tai skaitā cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem. Viņos ne vienmēr jāmeklē kāds īpašais talants, ko izcelt, vienkārši ir jādod iespēja cilvēkam būt pašam. Mūsu dienas centrā Mārtiņš ir iemācījies atpogāt pogas, Kārlim izdodas izgatavot lieliskas sveces, bet Baiba spēj noslaucīt putekļus. Vai tie ir sīkumi vai kas nozīmīgs, tas atkarīgs no mūsu katra mērauklas."

Junior Achievement Latvia līderu projekta ietvaros izveidotās sociālās kampaņas *Mēs mainīsim pasauli* autors Kārlis Krišjānis Rusmanis, iepazīstinot sabiedrību ar savu īpašo brāli, ir izdarījis līdzīgus secinājumus: "Cilvēkiem vienkārši ir bail no nesaprotamā, neiepazītā. Tomēr ir jāmācas pieņemt atšķirīgais, lai kļūtu par labākiem cilvēkiem. Mani draugi tagad ir arī mana brāļa draugi. Viņi viņu ir iepazīnuši, pieņēmuši, ka brālis komunicē citādāk, taču viņi saprotas un viņiem ir interesanti. Ja arī pārējā sabiedrība būs atvērtāka un mācīsies saprast cilvēkus, piemēram, ar autismu vai Dauna sindromu, pasaule būs labāka vieta, kur dzīvot ikvienam."

"Cilvēks, nevis diagnoze!" kampaņas ietvaros paredzēts aplūkot tādas garīga rakstura traucējumu diagnozes kā autisms, Dauna sindroms, depresija, šizofrēnija un veģetatīvā distonija. Tiks skaidrots, kā izpaužas katra no diagnozēm, kas tām raksturīgs un ko ir būtiski atcerēties komunikācijā ar cilvēkiem, kuriem ir kāda no šīm diagnozēm.

Plašāka informācija par kampaņu: <http://cilveksnevisdiagnoze.lv/>

Informāciju sagatavoja:

Ieva Bērziņa, Labklājības ministrijas Komunikācijas nodaļas sabiedrisko attiecību speciāliste